

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 13/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej IURISTICO s. r. o., Cimborkova 13, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice (predtým Okresný súd Košice II) v konaní vedenom pod sp. zn. K2-33Cb/181/2014 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Košice (predtým Okresného súdu Košice II) v konaní vedenom pod sp. zn. K2-33Cb/181/2014 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré jej **je** Mestský súd Košice **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Košice **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

- Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 13/2024 z 11. januára 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky, doručенú elektronickou formou 3. novembra 2023, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“),

ako aj svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu [predtým okresný súd (spolu s mestským súdom ďalej aj „okresný súd“)] v konaní vedenom pod sp. zn. K2-33Cb/181/2014 [predtým vedenom pod sp. zn. 33Cb/181/2014 (ďalej len „napadnuté konanie“)], pričom pasívne legitimovaný subjekt označila priamo samotná sťažovateľka. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadost'účinenie v sume 4 500 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že v súvislosti s návrhom na vydanie platobného rozkazu (doručený okresnému súdu 22. augusta 2014, pozn.) okresný súd rozsudkom sp. zn. 33Cb/181/2014 zo 17. apríla 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalobkyni 3 323,48 eur s príslušenstvom a priznal jej aj nárok na úplnú náhradu trov konania, pričom Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 3Cob/102/2018 z 30. decembra 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) sťažovateľkou napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V tejto súvislosti sťažovateľka namieta, že okresný súd zostal po podaní dovolania proti rozsudku krajského súdu (doručené okresnému súdu 15. mája 2020, pozn.) absolútne nečinný až do 21. septembra 2023, keď ju vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie, ktorý obratom uhradila, a okresný súd prípisom z 27. septembra 2023 vyzval protistranu na vyjadrenie k dovolaniu. Podľa sťažovateľky uvedené procesné úkony okresného súdu odôvodňujú predpoklad, že dovolanie nebolo ani po viac ako troch rokoch od jeho podania predložené na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Podľa sťažovateľky bol okresný súd povinný vykonať len procesné úkony spojené s podaným dovolaním. Vznik prietáhov je tak potrebné pričítať výlučne na jeho ťarchu bez potreby zohľadniť kritérium právnej a skutkovej zložitosti veci, resp. jej správanie. Zdôraznila, že pred mestským súdom sú so žalobkyňou vedené skutkovo podobné konania (sp. zn. K2-38Cb/14/2015 a sp. zn. K2-34Cb/117/2014), ktoré môžu byť rozhodnutím o dovolaní ovplyvnené. Na podklade uvedeného odôvodnila zásah do svojich namietaných práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

4. Podpredseda mestského súdu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázal na priebeh napadnutého konania ako celku, pričom uviedol, že ešte okresný súd 8. júla 2020 vydal uznesenie o náhrade trov prvoinštančného a odvolacieho konania, následne bol súdny spis asistentkou na základe pokynu súdnej tajomníčky v príslušnom senáte archivovaný, ktoré si nevšimli elektronicky podané dovolanie, automaticky priradené v dokumentoch elektronického súdneho spisu. Na základe telefonického dotazu právneho zástupcu sťažovateľky a následnej lustrácie v dokumentoch ústredného portálu verejnej správy v súdnom spise sa 20. septembra 2023 zistilo podanie dovolania, a preto bol súdny spis vyžiadaný z archívu elektronicky obnovený a začali

sa vykonávať všetky potrebné úkony súvisiace s dovolaním. K uvedenému omylu došlo pravdepodobne v dôsledku viacnásobných personálnych zmien, ako aj situácie spôsobenej pandémie ochorenia COVID-19. Súdny spis bol 14. novembra 2023 zaslaný spolu s dovolaním najvyššiemu súdu.

III.2. Replika sťažovateľky:

5. Podľa sťažovateľky vyjadrenie mestského súdu potvrdzuje skutočnosti uvádzané už v ústavnej sťažnosti, na ktorej v celom rozsahu zotráva, a dôvodom vzniku priet'ahov v napadnutom konaní je tak výlučne nesústredený postup mestského súdu (predtým okresného súdu).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a chronológie úkonov predstavenej mestským súdom je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

7. Pred samotným ústavnoprávnym prieskumom ústavný súd pripomína prechod výkonu súdnictva v sťažovateľkinej veci (§ 18m zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v platnom znení) z Okresného súdu Košice II na Mestský súd Košice, čím sa v dôsledku zmeny pasívne legitimovaného subjektu a spisovej značky konania implikuje potreba úpravy enunciátu, tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

9. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

10. Z hľadiska povahy veci ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté konanie nie je právne ani skutkovo zložitá, pretože postup mestského súdu sa redukoval len na uskutočnenie procesných (administratívnych) úkonov spojených so sťažovateľkou podaným dovolaním (§ 436 a § 437 Civilného sporového poriadku) a následným predložením súdneho spisu dovolaciemu súdu.

V správaní sťažovateľky neboli zistené také významné skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Ústavný súd však jedným dychom dodáva, že sťažovateľka si riadne nestrážila svoje práva [*vigilantibus iura* (obdobne pozri aj III. ÚS 382/08, III. ÚS 254/09, I. ÚS 780/2014, I. ÚS 148/2016, III. ÚS 426/2021, I. ÚS 625/2023)], o to zvlášť, ak bola riadne zastúpená osobou znalou práva (t. j. advokátom), keď dopytom na okresný súd mohla už skôr zistiť, že okresný súd nevykonal procesné úkony spojené s dovolaním. Ústavný súd tieto skutočnosti preto zohľadnil pri určení konečnej výšky požadovaného finančného zadosťučinenia.

11. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v napadnutom konaní, bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že po rozhodnutí o náhrade trov konania zostal nečinný a až mestský súd na základe podnetu sťažovateľky zistil nesprávne založenie súdneho spisu do archívu, čo viedlo k viac ako trojročnému oneskoreniu predloženia spisového materiálu najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní proti rozsudku krajského súdu podanom ešte 15. mája 2020.

12. V tomto ohľade ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (IV. ÚS 396/04, I. ÚS 361/2022).

13. Pokiaľ ide o obranu mestského súdu, keď k nesprávnemu založeniu súdneho spisu došlo v dôsledku personálnych zmien, ústavný súd dáva do pozornosti, že viacnásobná zmena osoby zákonného sudcu alebo zamestnancov súdu pôsobiacich v rámci určitých senátov všeobecného súdu nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť vecne a miestne príslušného súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (m. m. I. ÚS 508/2015, I. ÚS 527/2015, I. ÚS 343/2021). Prednesené tvrdenia mestského súdu preto nebolo možné akceptovať.

14. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Keďže z vyjadrenia mestského súdu vyplýva predloženie súdneho spisu dovolaciemu súdu na rozhodnutie o sťažovateľkou podanom dovolaní, čím sa na strane mestského súdu vyčerpali akékoľvek ďalšie súvisiace úkony, ktorými by mohol ovplyvniť budúci priebeh napadnutého konania (z vyjadrení mestského súdu ani sťažovateľky nevyplýva napríklad vrátenie spisového materiálu mestskému súdu ako predčasne predloženého alebo iný obdobný procesný stav, pozn.), v okolnostiach danej veci stratilo opodstatnenie, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prieťahov [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v tejto časti nemohol vyhovieť (bod 4 výroku tohto nálezu).

16. Sťažovateľka sa domáha, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 500 eur. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu a jeho nesústredený postup, predmet napadnutého konania, ako aj správanie sťažovateľky, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127

ods. 3 ústavy priznal sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 1 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 2 a 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

17. Ústavný súd sťažovateľke podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 208,67 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 12,52 eur, t. j. spolu 442,38 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Priznanú odmenu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty, t. j. o sumu 88,48 eur, pretože právny zástupca sťažovateľky je platiteľom tejto dane. Repliku sťažovateľky nevyhodnotil ako podanie relevantné pre rozhodnutie, a preto zaň náhradu trov nepriznal (bod 4 výroku tohto nálezu). Zároveň dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 28. marca 2024

Miloš Maďar
predseda senátu